

CE ESTE ÎNTÂLNIREA DE DIMINEAȚĂ?

unor dintre metode

A avea grijă de ceilalți, a fi suficient de încrezător pentru a împărtăși idei și experiențe importante, a fi disponibil pentru ceilalți - acestea sunt calitățile ce conturează esențialul *întâlnirii de dimineață*.

Întâlnirea de dimineață reprezintă reunirea întregii clase cu cadrul didactic la începutul zilei. Așezați într-un cerc, pentru a se putea vedea unii pe alții, copiii își salută colegii și vizitatorii cu atenție și respect. Urmează apoi un moment în care un copil prezintă o experiență personală colegilor care îl ascultă cu atenție și participă prin comentarii și întrebări. Întregul colectiv ia parte apoi la o activitate de grup scurtă și energică, de regulă pentru a întări o competență intelectuală. Scopul ei este de a imprima un sentiment de unitate și non competitivitate în interiorul grupului. *Întâlnirea de dimineață* se încheie cu noutățile zilei, întocmite de obicei de către cadrul didactic și care pun accentul pe activitatea academică din ziua respectivă.

Întâlnirea de dimineață este o activitate planificată, structurată, care ocupă un loc important în programul zilnic al claselor responsabile și protectoare. Cadrele didactice recunosc rolul important al *întâlnirii de dimineață* în viața elevilor lor și, în consecință, alocă 20-25 de minute la începutul zilei pentru a crea o atmosferă pozitivă în clasă, pe tot parcursul zilei.

Întâlnirea de dimineață cuprinde, în mod tradițional, patru componente (Kriete, 1999).

Salutul

Prima componentă a *întâlnirii de dimineață*, este întâmpinarea tuturor celor prezenți în clasă. Elevii înțeleg rolul important pe care îl au ca membri ai grupului. Copiii din clasă se așează, împreună cu cadrul didactic, în cerc. Fiecare folosește numele persoanei căreia i se adresează creând o atmosferă prietenoasă. Salutul pregătește componenta următoare a *întâlnirii*.

Împărtășirea cu ceilalți

Pe durata celei de a doua componente a *întâlnirii de dimineață*, copiii se manifestă, schimbă idei și construiesc subiecte de discuție, importante pentru ei.

Elevii din clasă au posibilitatea de a se cunoaște unii pe alții.

Împărtășirea cu ceilalți reprezintă un prilej de dezvoltare a competențelor necesare participanților pentru a deveni vorbitori și ascultători încrezători. Întrebările și comentariile primite de fiecare copil care povestește încurajează adresarea directă între elevi.

Activitatea de grup

A treia componentă a *întâlnirii de dimineață* generează coeziunea grupului prin intermediul cântecelor, jocurilor și activităților scurte, energice și plăcute. Jocurile și activitățile non-competitive, realizate prin cooperare, respectă nivelul individual de dezvoltare a capacităților fiecărui participant. Activitatea de grup pune, de regulă, accent pe curriculum sau pe o temă recent analizată în clasă.

Noutățile zilei

Segmentul ce încheie *întâlnirea de dimineață* este reprezentat de mesajul scris și afișat în fiecare zi, pe hârtie sau pe tablă. Mesajul, scris de cadrul didactic sau întocmit sub îndrumarea acestuia, prezintă planificarea procesului educațional din ziua respectivă și creează premisa pentru reflecție asupra evenimentelor și procesului educațional din zilele anterioare. Noutățile zilei ajută copiii să-și exerseze competențele de studiu ce le sunt necesare pentru dezvoltarea cunoștințelor de matematică, scriere și citire. Noutățile zilei mai pot cuprinde îndeplinirea unor sarcini precum: completarea unui calendar, analizarea listelor de sarcini, trasarea graficului meteo. Ele fac introducerea în munca individuală sau de grup.

Fiecare activitate reprezintă o ocazie pentru copii de a învăța și de a pune în practică o mulțime de aptitudini sociale și academice, prin îmbinarea competențelor sociale, emoționale și intelectuale ale membrilor clasei. Experiența pozitivă repetându-se, bunătatea, înțelegerea și empatia sunt asimilate mai ușor (Goleman, 2001). Repetarea acestor interacțiuni și activități cu caracter democratic duce la rezultate extraordinare, atât în cadrul grupului școlar, cât și în afara acestuia. Cadrele didactice sunt responsabile de implementarea *întâlnirii de dimineață* și de modelarea unor caractere democratice.

SALUTUL

Copiii de vârstă școlară vor să fie plăcuți, să fie apreciați de către semenii lor și să facă parte dintr-un grup. Toți cei prezenți în clasă sunt întâmpinați și se transmite un mesaj verbal sau non-verbal, pe rând, fiecăruia. Acesta este *salutul*. În timpul *salutului*, fiecare copil se adresează celorlalți cu respect, folosește numele fiecăruia și folosește un ton prietenos. Astfel, copiii înțeleg că sunt importanți și îi ajută și pe alții să se simtă membri importanți ai grupului.

Practica de a-i întâmpina pe ceilalți într-o manieră sinceră este primul scop al *salutului* și un aspect important al clasei democratice centrată pe copil. Cadrul didactic, sau persoana desemnată cu *salutul*, începe prin extinderea unei formule specifice de *salut* cum ar fi: „Bună dimineața, Ana! Mă bucur că ești aici”. *Salutul* este propagat în cerc de la stânga la dreapta, fiecare persoană fiind întâmpinată pe nume. Pe rând, fiecare membru, odată salutat, salută la rândul său pe altul. Cercul integrator se propagă la nivelul întregii clase, iar mai târziu, la nivelul întregii comunități școlare.

Există mai multe forme de *salut* care pot fi utilizate odată ce elevii capătă obișnuința acestei componente și demonstrează că înțeleg scopul întâmpinării tuturor membrilor grupului.

Comportamente adecvate

În timpul transmiterii *salutului* de la un membru la altul, copiii imită comportamentul cadrului didactic. La introducerea *salutului*, la începutul anului școlar sau la schimbarea modului de realizare a lui, este importantă sublinierea așteptărilor privind *salutul*. Comportamentul adecvat include o poziție relaxată dar atentă, un limbaj al trupului respectuos, un ton calm și sincer, mimică a feței prietenoasă și contact vizual.

Elevii realizează că rolul lor în comunitatea democratică a clasei este unul activ mai degrabă decât unul pasiv. Ei conștientizează că propriul comportament are impact asupra proceselor de receptare și expediere a mesajului și că este responsabilitatea lor să mențină atât propriul comportament cât și pe cel al grupului.

Elevii între 10 și 12 ani manifestă tendința de a forma grupuri și găști exclusiviste, ca mijloc de a crea legături strânse, bazate pe loiali-

tate, motiv pentru care este foarte important să se pună bazele unui mediu inclusiv. Cadrele didactice trebuie să reprezinte modele de comportament care transmit ideea de includere și anume:

- a privi pe ceilalți în ochi;
- a zâmbi;
- a-i saluta pe nume cu regularitate.

Varierea salutului

Cadrul didactic poate să introducă o varietate de *saluturi* distractive, atrăgătoare, respectuoase și mobilizatoare. Printre *saluturile* cele mai utilizate de cadrele didactice din întreaga lume se numără *salutul* în diferite limbi, interjecțiile glumețe, adjectivele descriptive, introducerile formale, utilizarea unor șabloane verbale și non-verbale, coduri, cântece și melodii. Pentru astfel de exemple vezi „Un buzunar plin cu *saluturi*”. Introducerea fiecărui *salut* trebuie făcută astfel încât să reflecte componente ale curriculumului și aptitudini ale copiilor.

Un buzunar plin cu *saluturi*

Saluturi simple

O strângere de mână

Un salut arab, Assalaamu alaikum

O bătaie din palme

Mesaje de apel și răspuns

Elevii transmit un tip de salut cu apel și răspuns specific, cum ar fi: „Bună dimineața, Toma”, „Bună dimineața, Ioana”, până când mesajul se propagă de-a lungul întregului cerc. *Salutul* poate fi ușor modificat prin:

- Modificarea sau adăugarea de cuvinte noi, de exemplu „Bună, Anton, mă bucur că ești aici”.
- Utilizarea unei alte limbi, poate chiar una folosită de unul dintre elevi acasă.
- Adăugarea unor gesturi, cum ar fi o strângere de mână, un gest al mâinii sau a unor instrucțiuni, cum ar fi „Ridică-te în picioare când îți auzi numele”.
- Schimbarea ordinii în care sunt salutate persoanele din cerc, spre exemplu din doi în doi.

Introduceri și complimente

La *întâlnirea de dimineață* pot fi încorporate introduceri și

complimente. Acestea facilitează procesul prin care elevii se cunosc unii pe alții.

- Întocmiți un pachet cu cartele având pe ele numele tuturor membrilor clasei. Fiecare elev trage o carte și salută pe cineva. Dacă sunt prezenți vizitatori, faceți cartele și cu numele acestora pentru a putea fi la rândul lor salutați.
- Fiecare se prezintă într-o manieră unică și distractivă. Spre exemplu, cereți-le elevilor să folosească adjective pentru a se descrie pe măsură ce salutul se transmite de-a lungul cercului. „Bună dimineața, sunt deșteaptă, Ana”. Pentru elevii din clasele primare, acesta poate fi un exercițiu fonetic util deoarece se pot folosi adjective ce au aceeași inițială cu cea a propriului nume.
- Cereți fiecărei persoane să prezinte pe cel de lângă el într-o manieră unică. De exemplu, „Bună dimineața, Maria, mă bucur că ești aici. Ai atâtea idei excelente pentru experimente”.
- *Saluturile* de introducere pot fi atât formale cât și personale. „Aceasta este Ioana, colega mea de clasă. Are 10 ani. Ioanei îi place să se joace cu mingea și să scrie”.

Coduri

Întâlnirile „secrete” sunt printre preferatele elevilor. Codul este „secret” pentru că este necunoscut de către participanți până în momentul experimentării *salutului*. Cadrul didactic sau o persoană desemnată inițiază *salutul*. *Salutul* secret sau codat poate fi simplu sau sofisticat și poate fi conceput de-a lungul mai multor zile sau al unei săptămâni. Un exemplu de cod secret: Luni, se face o data cu ochiul. Marți, se face de două ori cu ochiul urmat de o clipire din ochi. Miercuri, *salutul* mai cuprinde pe lângă făcutul cu ochiul de două ori și clipitul o dată și o scurtă tragere de ureche. Fără a vorbi unii cu alții, semnul este transmis de la un membru la altul până când revine la primul expeditor.

Jocuri

- Transmiterea unui obiect - o minge, o sfoară sau o bucată de ață, o piatră sau un obiect cu o anumită semnificație - de-a lungul cercului în semn de *salut*.
- Crearea unei rețele - un ghem de ață sau sfoară este aruncat de-a lungul cercului sau pe diametru pe măsură ce fiecare membru este salutat. La prinderea ghemului, fiecare individ păstrează firul

înainte de a arunca ghemul mai departe.

- *Salutul* în ordine alfabetică - elevii își spun numele cu glas tare în ordine alfabetică. Dacă cineva greșește rândul, *salutul* se reia. Pentru elevii mai mari procesul se poate desfășura în ordine inversă. De asemenea *salutul* poate fi cronometrat pentru a monitoriza creșterea vitezei de-a lungul anului.
- *Salutul* matematic - *salutul* începe prin enunțarea numelui persoanei din dreapta urmat de o operație numerică, de exemplu: «Dan, 3+5». Dan răspunde prin enunțarea numelui celui care a lansat problema urmat de rezultatul operației. Spre exemplu: «Sanda, 8». Copilul care a răspuns la problema de matematică se întoarce spre elevul aflat la dreapta lui enunțând numele acestuia urmat de o nouă problemă. *Salutul* se propagă de-a lungul cercului până când toți participanții au fost salutați, au rezolvat o problemă de matematică și, la rândul lor, au salutat alt membru al cercului. Cadrele didactice pot impune limite precum doar adunări, sume ce nu depășesc numărul 10, etc. În funcție de vârstă și cunoștințe.

Varierea stilului sau a formatului *salutului* este o ocazie pentru cadrele didactice de a reflecta la caracterul specific al propriului grup de elevi. Elevii găsesc *saluturi* foarte interesante pentru *întâlnirea de dimineață*. Această practică le dă curaj și încredere.

Când să introducem *salutul*?

Pentru că *salutul* este simplu și natural, ar trebui să fie prima componentă a *întâlnirii de dimineață* realizată cu elevii. Când un cadru didactic ține *întâlnirea de dimineață* pentru prima oară, de obicei se formează un cerc, se transmite un *salut* simplu condus de cadrul didactic, urmat de un cântec sau o scurtă discuție despre rolul *întâlnirii de dimineață* pentru clasă. În funcție de vârsta elevilor și de experiențele anterioare legate de *întâlnirea de dimineață*, cadrele didactice pot varia cantitatea de informații furnizată în timpul introducerii acestui tip de practică.

Responsabilități

Prezentăm succint principalele responsabilități pentru directori, cadre didactice, elevi și părinți.

Directori:

- Să reprezinte acel model de comportament pe care îl dorește realizat în propria școală.

- Să întâmpine, zi de zi, elevii la sosirea lor la școală, adresându-li-se pe nume.
- Să cunoască numele părinților și să-i întâmpine în momentul venirii acestora la școală.
- Să salute zilnic cadrele didactice utilizând numele acestora.
- Să varieze *saluturile* adresate părinților, personalului didactic și nedidactic și elevilor.

Cadre didactice:

- Să reprezinte acel model de comportament pe care îl doresc realizat în propria clasă.
- Să salute zilnic colegii adresându-li-se pe nume.
- Să alcătuiască și să actualizeze permanent lista de *saluturi* de utilizat pe parcursul anului școlar.
- Să utilizeze gesturi care să transmită mesaje de căldură și bun venit.
- Să atragă atenția asupra numelor elevilor sau adulților care lipsesc de la *întâlnire*.

Să împărtășească colegilor succesele și ideile noi.

Elevi:

- Să răspundă la *salut* printr-un comportament adecvat.
- Să salute colegii și cadrul didactic la intrarea în clasă.
- Să găsească metode noi, semnificative, de transmitere a *salutului*.
- Să răspundă la toate *saluturile*.

Părinți:

- Să reprezinte acel model de comportament pe care îl doresc realizat în propria casă.
- Să salute copilul zi de zi.
- Să salute prietenii copilului lor adresându-li-se pe nume.
- Să salute cadrele didactice și pe ceilalți adulți din clasă.
- Să salute pe ceilalți părinți adresându-li-se pe nume.

ÎMPĂRTĂȘIREA CU CEILALȚI

Practica schimbării de impresii este aspectul cel mai important al *întâlnirii de dimineață*. În timpul acesteia, elevii prezintă propriile idei, griji, experiențe și arată colegilor obiecte care au o semnificație importantă în viața lor. Colegii pun întrebări sau fac comentarii. Persoana care povestește răspunde la întrebări. În acest fel, elevii află lucruri despre ceilalți și permit celorlalți să-i cunoască.

Povestitul dezvoltă abilitățile necesare elevilor pentru a se exprima cu ușurință în fața colegilor și a adulților. Elevii au nevoie de exercițiu pentru a se simți în largul lor în clasă atunci când își comunică ideile. Rutina generată de schimbul de impresii îi ajută, de asemenea, pe copii să se obișnuiască în postura în care atenția celor din jur este concentrată asupra lor. Elevii sunt mult mai încrezători în a-și spune părerile dacă știu că sunt respectați și ascultați și dacă sunt capabili să-și exprime ideile în mod clar.

Clasele tradiționale accentuează într-o mare măsură conformismul. Lucrările și desenele copiilor se limitează la imitarea modelelor și structurilor reprezentate de cadrul didactic; lecțiile de scris continuă să pună accent pe caligrafie și nu pe conținut, iar cadrele didactice continuă să pună întrebări închise care necesită un răspuns corect, mai degrabă decât să pună întrebări deschise pentru a stimula gândirea copiilor și a vedea rezultatele.

Prin contrast, clasa democratică oferă elevilor posibilitatea de a-și crea și dezvolta propriul glas și de a se face auziți de către ceilalți. Elevii ajung să se cunoască foarte bine. Barierele sociale sunt înlăturate, deoarece mesajul se adresează întregului grup, nu numai prietenilor apropiați sau anumitor cunoscuți. În plus, ascultarea plină de respect, care are loc în timpul *întâlnirii*, duce la creșterea înțelegerii și a preocupării pentru fiecare copil în parte, înlăturând valorile derivate din conformare și încurajând dezvoltarea componentei sociale a conștiinței elevilor.

Realizări în plan academic

Formatul schimbului de impresii întărește competențele academice prin promovarea obișnuinței de a pune întrebări și de a înțelege. Elevii se dezvoltă pe măsură ce ascultă, formulează întrebări sau comentarii care dezvăluie interesul pentru ceea ce s-a povestit și amin-

tesc comentariile făcute de alții. Aptitudinile gândirii critice sunt necesare pentru a pune întrebări și a răspunde. Ele încurajează elevii să analizeze informațiile primite și să asimileze cunoștințe noi.

Prin elementele caracteristice schimbului de impresii, elevii analizează concepte și idei. Obișnuința de a analiza și de a întreba devine parte integrantă a personalității copilului. Pe măsură ce elevii sunt confrunțați cu probleme din ce în ce mai complexe, ei își dezvoltă competențele de înțelegere.

Acest proces de a întreba și a aprecia este desfășurat pe tot parcursul zilei pe măsură ce copiii exersează comunicarea și ascultarea atentă a intervențiilor celorlalți. Practica de a asculta și a răspunde în mod adecvat, prin întrebări și comentarii, promovează respectul pentru ideile și contribuțiile celorlalți. În final, are loc un schimb de cunoștințe și informații de pe urma căruia beneficiază întregul grup.

Planificarea schimbului de impresii

Există multe aspecte ale *împărtășirii cu ceilalți* care trebuie avute în vedere de cadrele didactice înainte de a include această componentă în *întâlnirea de dimineață*.

Cadrele didactice trebuie să țină cont de:

- corelarea vârstei elevilor cu obiectivele sociale și academice;
- stabilirea unei scheme a schimbului de impresii;
- numărul de elevi ce vor povesti în fiecare zi;
- așteptările celor ce povestesc și ale celor ce ascultă;
- îndrumarea elevilor în formularea de întrebări și răspunsuri din ce în ce mai complexe în timpul schimbului de impresii.

Alegerea subiectului

Schimbul de impresii ar trebui să pună accent mai mult pe evenimente și informații și mai puțin pe obiecte și lucruri personale. Jucăriile nu sunt un subiect adecvat pentru schimbul de impresii. Temele vor varia în funcție de vârsta și structura clasei. Ca mediator, cadrul didactic trebuie să-i ajute pe copii să exploreze o sferă largă de teme și nu să le limiteze posibilitățile.

Programarea

O programare simplă, previzibilă, realizată la începutul anului școlar de către cadrul didactic ar trebui pusă la dispoziția copiilor și a părinților înainte, pentru ca aceștia să se poată pregăti. Unele cadre didactice planifică elevii în fiecare zi a săptămânii astfel încât să aibă toți

ocazia să povestească săptămânal. Alții folosesc o *cutie pentru povestit* din care elevii care povestesc, extrag întrebări și comentarii. Mici obiecte sau jetoane introduse în cutie stabilesc numărul de întrebări și comentarii pe care le poate primi elevul care povestește. Când un copil a terminat de povestit și de răspuns la întrebări și comentarii, cutia este transmisă următorului copil programat să istorisească.

În unele cazuri, *împărtășirea cu ceilalți* poate fi programată să se desfășoare în afara *întâlnirii de dimineață*. Cadrele didactice trebuie să țină cont de momentul în care vor solicita elevilor să se așeze și să participe la *întâlnire* înainte de a aduce modificări în programare. Deși este indicat ca schimbul de impresii să fie plasat după salut, elevii pot beneficia de pe urma plasării lui și în alte momente ale zilei de școală.

Numărul de copii care povestesc

Cadrele didactice stabilesc câți copii vor povesti în fiecare zi, precum și câte întrebări și comentarii ar trebui să primească fiecare. Pentru copiii din clasele pregătitoare, pentru cei de la grădiniță în general, schimbul de impresii trebuie limitat la 1-2 elevi pe zi. Astfel, aptitudinile necesare pentru a povesti (precum organizarea și structurarea gândurilor și ideilor) și cele necesare pentru a adresa întrebări și a face comentarii, (ascultatul și participarea) sunt mult mai repede dezvoltate. Răspunsurile și comentariile ar trebui limitate la 5-6. Pe măsură ce copiii cresc, crește și capacitatea lor de a fi atenți perioade mai mari de timp și de a genera răspunsuri și comentarii mai complexe. Elevii din clasele a treia și a patra pot participa și compune întrebări și comentarii semnificative atunci când colegii lor povestesc în fiecare dimineață. De asemenea, ei sunt capabili să răspundă numeroaselor întrebări adresate lor. Pe măsură ce elevii capătă încredere în propriile capacități, numărul poate fi modificat reflectând creșterea și progresul grupului.

Strategii privind povestitorul

Este important să se discute așteptările copiilor referitoare la schimbul de impresii. Sarcinile povestitorului precum și cele ale ascultătorului ar trebui aduse la cunoștința elevilor și modelate. Cadrele didactice îi pot ajuta pe elevi să sublinieze propriile responsabilități. Spre exemplu „Sarcinile pentru povestitor” ar trebui să cuprindă următoarele responsabilități:

- să folosească un ton puternic și clar;
- noutățile să fie scurte și la obiect;

- să aleagă acele noutăți care sunt adecvate grupului;
- să solicite întrebări de la toți colegii, nu numai de la cei mai buni prieteni;
- să răspundă atent la toate întrebările și comentariile formulate.

Copiii trebuie ajutați să își organizeze și să-și exprime gândurile și ideile. Copiii mai mici vor, de cele mai multe ori, să spună tot, mai degrabă decât să aleagă o anumită informație sau un anumit aspect al unei experiențe trăite. Feed-back-ul simplu și clar al cadrului didactic include sugestii ca „Povestește-ne o secvență importantă din vizita pe care ai făcut-o bunicii tale”, sau cuprinde îndrumări spre a povesti „O regulă din două propoziții”. Rutina schimbului de impresii necesită flexibilitate și spontaneitate. Cadrele didactice trebuie să fie atente și sensibile la noutățile povestite și pregătite să asigure un feed-back adecvat elevilor.

Strategii privind ascultarea

Ascultarea presupune participare activă și implică responsabilități. Prin discuții cu clasa, cadrul didactic îi poate ajuta pe elevi să stabilească o listă cu responsabilitățile ascultătorilor din cerc.

Sarcinile ascultătorului ar trebui să includă:

- să acorde atenție persoanei care povestește ;
- să asculte cu atenție mesajul care este transmis;
- să accepte ideile noi cu respect;
- să formuleze întrebări și comentarii pentru a arăta un interes ridicat;
- să aibă o atitudine respectuoasă față de persoana care povestește;
- să fie atent la celelalte întrebări și comentarii;
- să încerce să-l abordeze pe povestitor și în alte momente ale zilei pentru a discuta pe o anumită temă de interes;
- să analizeze și să reevalueze idei și concepte noi

Răspunsurile legate de impresiile împărtășite includ atât comunicare verbală cât și comunicare nonverbală. În măsura în care cadrele didactice dau exemplul de comportament respectuos, elevii vor reacționa prin imitarea a ceea ce văd. Gesturile atente, afectuoase exprimă interesul ridicat pentru informația care este transmisă, reflectă grija pentru sentimentele fiecăruia și transmit un sentiment de siguranță în interiorul grupului.

ACTIVITATEA DE GRUP

Scopul *activității de grup* este de a crea coeziune. Fiecare membru al grupului se integrează cântând, jucând jocuri și luând parte la activități scurte, energice, plăcute și distractive. Activitățile ar trebui să cuprindă jocuri cu caracter non-competitiv și sarcini de natură cooperantă care respectă nivelul individual de dezvoltare a competențelor și intereselor fiecăruia. Activitățile stimulează competențele necesare unei gândiri creative a elevilor și exprimării propriilor idei. În cazul elevilor mai mari, activitățile pot fi structurate și pot include rezolvări de probleme și activități legate de bagajul de cunoștințe. Jocurile intelectuale și activitățile ce stimulează dezvoltarea sentimentelor morale sunt atractive, în special pentru elevii mai mari și pot fi utilizate ca introducere pentru munca și discuțiile din clasă.

Componenta *activitatea de grup a întâlnirii de dimineață* promovează valori democratice în interiorul comunității prin sublinierea importanței cooperării, includerii și participării. Activitățile și jocurile cu caracter cooperant pun accent pe diferite puncte tari necesare grupului. *Activitatea de grup* încurajează, de asemenea, limbajul expresiv, stimulează dezvoltarea socială, academică și fizică și crează situații în care se învață din greșeli și se merge mai departe, într-un mediu caracterizat prin susținere și încurajare.

Promovarea entuziasmului în cadrul grupului

Principalul scop al utilizării jocurilor și activităților distractive este dezvoltarea unității grupului. Cadrele didactice aleg deseori acest tip de activități pentru că urmăresc:

- încurajarea copiilor să râdă;
- încurajarea cooperării și a rezolvării problemelor;
- alcătuirea unui repertoriu de cântece și melodii propriu grupului;
- sprijinirea muncii academice în clasă;
- cultivarea coordonării fizice, a agilității și rezistenței la efort.

Crearea unui repertoriu de jocuri și activități

Posibilitățile de distracție, explorare și învățare sunt infinite și necesită puține materiale. Când planifică *activitatea de grup*, cadrele didactice ar trebui să aibă în vedere o serie de activități care includ:

- acțiune și mișcare;
- experiențe de limbaj;
- experiențe de matematică;
- experiențe în științe;
- exersarea unor cântece și melodii.

Activitățile selectate trebuie să mai țină seama și de următoarele aspecte:

- tema curentă a capitolelor de învățat sau subiectele de interes;
- nivelul de maturitate a clasei;
- experiența în participarea la *activități de grup*;
- experiența colectivă a grupului pentru anumite activități.

Sugestii de *activități de grup*

Pentru grupa de vârstă de 5 - 6 ani

Activități muzicale

Scaune muzicale. Cât timp se aude muzica elevii se învârt în jurul scaunelor așezate în cerc. Când muzica este oprită, fiecare copil trebuie să ocupe un scaun. Scaunele nu vor fi în număr suficient și atunci copiii trebuie să găsească o soluție pentru ca toți să aibă un loc. După fiecare tură se înlătură câte un scaun până când mai rămân doar câteva pentru tot grupul.

Activități lingvistice

„Eu spun una, tu spui multe“. Copiii își aleg jetoane pe care, fie este reprezentat un singur obiect (ex. o frunză), fie sunt mai multe obiecte de același fel (ex. mai multe frunze). Cadrul didactic îi încurajează să denumească elementele de pe jeton, folosind corect formele de singular și plural, după care, în funcție de reprezentarea de pe jeton, să facă trecerea cuvântului folosit de la singular la plural și invers (ex. frunză→frunze sau frunze→frunză). În continuare, copiii sunt încurajați să alcătuiască propoziții corecte din punct de vedere gramatical, cu sens și originale, folosind cuvântul de pe jeton, iar propozițiile inedite pot fi punct de pornire pentru crearea unor povești. Acolo unde nivelul copiilor permite, jetoanele cu desene pot fi înlocuite cu jetoane pe care sunt scrise cuvinte.

Activități de calcul matematic

Vasul estimativ. Puneți un anumit număr de obiecte într-un vas transparent. Puneți copiii să facă estimări privind numărul de piese din el apoi cereți-le să le numere. Puteți lărgi activitatea prin înregistrarea informațiilor sub formă de tabel pe o coală de dimensiuni mari. Inclu-

deți estimările tuturor. Păstrați tabelele și afișați-le în clasă sau legați-le împreună alcătuind în acest fel *Catalogul de estimări al clasei*.

Activități fizice sau de mișcare

„Ursul și iepurașii”. Un copil este ursul, care-și face bârlog într-un colț al clasei. Ceilalți sunt iepurașii care sar, țopăie pe două picioare (precum iepurii), cântând:

„Hai la ursul din pădure

Să culegem fragi și mure”.

Când ajung pe lângă bârlogul ursului, acesta iese, iar iepurașii se sperie și se întind pe jos. Ursul trece pe la fiecare și-i miroase. Acela care nu reușește să stea nemișcat, fără să râdă atunci când îl miroase ursul, îi va lua locul în jocul următor. Este recomandat să se folosească măști sau alte însemne specifice fiecărui personaj.

Pentru grupa de vârstă de 6 - 8 ani

Activități muzicale

Să avem grijă unul de altul*

Cuvinte, muzică și limbajul semnelor

Să avem grijă unul de altul

De la bun început

Să împărtășim celorlalți

Dragostea din suflet

Dacă suntem alături de ceilalți

Cei la care ținem vor ști

Să avem grijă unul de altul

și prietenia va înflori.

Activități de mișcare/dinamice

„Șarpele” Jucătorii dispuși în șir se prind de mijloc. Primul jucător prezintă capul șarpelui, ultimul coada acestuia. „Capul” trebuie să prindă cât mai repede „coada” care se ferește fiind ajutată și de ceilalți jucători. Atunci când „capul” reușește să prindă „coada”, primul jucător trece la coada șirului și jocul reîncepe.

Activități lingvistice

„Cine știe mai multe”. Un copil spune un cuvânt, de exemplu măr. Ceilalți trebuie să enumere toate fructele cunoscute. Un elev spune cuvântul ghiocel, iar ceilalți vor continua cu alte nume de flori. Pentru fiecare cuvânt spus, elevul primește un punct, iar la sfârșitul jocului se totalizează și se desemnează câștigătorul.

NOUTĂȚILE ZILEI

Scopul principal al *noutăților zilei* este de a furniza informații. *Noutățile zilei* reprezintă un mesaj scurt și direct, scris sau realizat sub îndrumarea cadrului didactic și care este afișat astfel încât toți să îl poată citi. Componenta *noutățile zilei a întâlnirii de dimineață* mai cuprinde, de asemenea, și un scurt anunț verbal și în funcție de grupa de vârstă a clasei, o serie de sarcini de genul calendar, tabel de sarcini, vreme. În timp ce mesajul îi întâmpină pe toți și le urează bun venit în clasă, anunțurile fac trecerea la alegerea timpului și a sarcinii în cadrul activității individuale sau de grup.

Noutățile zilei promovează dezvoltarea practicilor democratice prin furnizarea informației în mod deschis, tuturor, în scris și verbal. La fel ca în cazul unui ziar, *noutățile zilei* din clasă trezesc interese și facilitează accesul tuturor la aceeași informație, plasând responsabilitatea de a fi informat la nivelul elevului. *Noutățile zilei* devin astfel un document care va reflecta istoria grupului.

Mesajul scris pe tablă este, de regulă, alcătuit din elemente prezibile specifice clasei. Spre exemplu, *noutățile zilei* pot cuprinde:

- o formulă de salut specială;
- informații calendaristice;
- un mesaj sau o informație despre o temă curentă discutată sau despre un subiect de discuție;
- informații privind activitatea din ziua respectivă;
- informații privind sarcini sau responsabilități specifice;
- o anumită cerință sau sarcină ce trebuie îndeplinită;
- anunțuri speciale pentru ziua respectivă.

Iată în continuare un exemplu de realizare a *noutăților zilei*.

NOUTĂȚILE ZILEI

Bună dimineață! Mă bucur că sunteți aici. — SA 247

Astăzi este marți, 26 octombrie — 21

Tudor este omul zilei. —

Elevii al căror nume începe cu litera M vor povesti astăzi. — 1

Vom merge la sala de muzică după amiază. — 14 OCTOMBRIE

La mulți ani, Andreea!

Ocazii pentru consolidarea competențelor intelectuale

Prin faptul că au un format previzibil și prestabilit, bogat în formule, vocabular și conținut, *noutățile zilei* îi ajută pe copii să-și exerseze și să dezvolte competențe de limbaj și matematice. Ele dau ocazia elevilor să se ajute unii pe alții în ceea ce privește rezolvarea sarcinilor de lucru și să își ofere sprijin emoțional. Elevii mici se ajută unul pe altul pentru a sparge „coduri de citire”, pentru a descifra mesajele ascunse și strecurate în *noutățile zilei*, se sprijină reciproc, se încurajează și răspund sarcinilor distribuite.

Deși natura *noutăților zilei* este, în principal, academică, ele vin în sprijinul procesului de dezvoltare a copilului. Elevii capătă încredere stând în fața întregii clase, citind, compunând un mesaj sau rezolvând o problemă ridicată în cadrul *noutăților zilei*. Nivelul de încredere a elevului are o mare influență asupra propriei performanțe pe parcursul zilei. Încrederea câștigată în urma contribuției aduse la *noutățile zilei* îi ajută pe elevi, pe parcursul zilei, să pună în practică o serie de priceperi atunci când lucrează la o sarcină individuală sau de grup.

Când *noutățile zilei* vor reflecta competențele și nivelul academic al elevilor din clasă, copiii vor contribui citind, scriind și rezolvând probleme de matematică. Mesajele trebuie să fie provocatoare dar nu complexe. Dacă informația este prea complexă pentru copii, competențele nu vor fi consolidate.

Cadrele didactice aleg un format previzibil pentru a scrie *noutățile*, însă, informațiile și provocările lansate elevilor pe tot parcursul anului vor varia pentru ca, în final, să atingă scopurile curriculare urmărite, precum și interesele elevilor.

În timpul *întâlnirii de dimineață*, mesajul este citit de către cadrul didactic, sau de către întreg grupul de copii ori doar de câțiva dintre ei. *Noutățile zilei* vin în sprijinul îmbogățirii cunoștințelor în multe moduri:

- ajută cadrele didactice să demonstreze că cititul este foarte important;
- ajută cadrele didactice să prezinte un model de strategie eficientă prin scris;
- ajută copiii să exerseze cititul, scrisul și competențele de compoziție (precum silabisirea și editarea).

Modul în care este redactat mesajul, precum și ceea ce conține acesta, depind de vârsta și competențele copiilor. Cadrele didactice vin în ajutorul începătorilor într-ale cititului prin repetarea anumitor ex-

presii în *noutățile zilei*, de genul „Astăzi, vom...”. Structura propoziției este simplă. Pentru elevii mai mari, conținutul și structura mesajului scris sunt modificate pentru a lansa provocări adecvate. Propozițiile sunt din ce în ce mai complexe, unele elemente de vocabular pot fi introduse pentru prima dată, iar mesajul poate fi scris cursiv sau într-o a doua limbă care este studiată de elevi în clasă.

Exemple de noutăți ale zilei

Noutățile zilei se realizează simplu, la începutul anului, stabilind structura.

NOUTĂȚILE ZILEI

Bună dimineața!
Astăzi este marți, ___ septembrie.
Ana este omul zilei.
Vom merge în sala de muzică

Pe parcurs se pot adăuga mici cantități de informații și provocări.

NOUTĂȚILE ZILEI

Bună dimineața!
Astăzi este miercuri, ___ octombrie.
Mihai este omul zilei.
Mihai ne va împărtăși din impresiile lui.
Vom merge la bibliotecă.
Vom vedea cărți noi.

Cu timpul se pot introduce în text mici provocări.

NOUTĂȚILE ZILEI

Bună dimineața!
Astăzi este joi, ___ ianuarie.
Bogdan este omul zilei.
Vom învăța un joc nou.
Vom merge la sala de științe.
La mulți ani, Bogdan!

Provocări de matematică pot fi adăugate pentru a încuraja participarea activă.

NOUTĂȚILE ZILEI

Bună dimineața, matematicienilor!

Astăzi este _____, ____ februarie.

_____ este omul zilei.

_____ va împărtași.

Vom face ____ ture de alergări.

Ieri, _____ a alergat 4 ture în 5 minute și 20 de secunde.

Astăzi, el a alergat 4 ture în ____ minute și ____ secunde.

Care este cel mai bun timp obținut?

Care este diferența?

Provocări la cunoaștere și participare în grup se pot include după familiarizarea elevilor cu această metodă.

NOUTĂȚILE ZILEI

Bună dimineața, cugetători din clasa a doua!

_____ luni, 19 aprilie.

Vom împărtași cu toții propriile idei despre schimbare.

Vom sărbători un eveniment special.

Scrieți mai jos desertul preferat.

Planificarea *noutăților zilei*

Noutățile zilei ar trebui să fie simple, clare și concise. Informațiile trebuie să fie lizibile și scrise atent pentru a facilita procesul de citire și a ilustra modalitatea corectă de scriere a literelor și cifrelor. În vederea maximizării beneficiilor, *noutățile zilei* ar trebui:

- să fie accesibile vizual tuturor;
- să dezvolte competențele de citire și să permită adaptarea pe parcurs;
- să fie clare, simple și concise;
- să fie lizibile și scrise cu atenție;
- să reflecte competențe de limbaj adaptate grupei de vârstă;
- să reflecte competențe de citire adaptate grupei de vârstă;
- să reflecte competențe de scris adaptate grupei de vârstă;
- să respecte o structură prestabilită.

Suportul material necesar include tabla de plastic sau obișnuită, coli mari de hârtie în cazul șevaletului, markere sau cretă. Spațiul de afișare trebuie să fie accesibil elevilor astfel încât să le permită acestora să contribuie în scris. Colile de hârtie sunt preferabile tablei pentru că dau posibilitatea cadrului didactic să adune *noutățile zilei*. *Noutățile zilei* pot fi colectate într-un portofoliu al clasei. La colectarea și legarea *noutăților zilei*, cadrul didactic transmite un mesaj important. El devine parte din istoria clasei, marcând progresul de-a lungul timpului. Pe măsură ce copiii cresc și trec la gimnaziu, nevoia de a strânge și lega la un loc *noutățile zilei* scade.

Cu vremea, componenta *noutățile zilei a întâlnirii de dimineață* își extinde aria de cuprindere pentru a încorpora anunțuri făcute de către elevi. Transferul responsabilității compunerii *noutăților zilei* și a anumitor anunțuri către elevi cultivă sentimentul de responsabilitate, angajamentul individului față de grup și promovează gândirea pe cont propriu. Adăugarea acestui tip de anunțuri realizate de către elevi necesită o flexibilitate mai mare în termeni de planificare.

Mulți elevi sunt preocupați să nu greșească de față cu colegii lor. La începutul anului școlar, cadrele didactice pot pune în aplicare diferite metode pentru a „repara” greșelile, făcând în mod intenționat erori pe care elevii le pot identifica cu ușurință. Greșeli frecvente pot fi scrierea incorectă a unui cuvânt, inversarea cuvintelor sau a literelor, o modificare de format, informații greșite, etc. Dând ocazia elevilor să găsească greșeli și să le corecteze, se ajută cultivarea încrederii și se încurajează asumarea de riscuri.

Noutățile zilei fac trecerea la perioada rezervată lucrului din ziua respectivă. Dacă *întâlnirea de dimineață* se preconizează a fi lungă, anunțurile precum sarcinile clasei și problemele școlare pot fi mutate într-o altă secvență a programului.

Trezirea interesului elevilor

Dat fiind faptul că *noutățile zilei* sunt interactive și participative, copiii sunt nerăbdători să învețe lucruri noi. Pe parcursul anului școlar, cadrele didactice mențin interesul copiilor prin modificarea și adaptarea *noutăților zilei*. Modificarea conținutului, a formatului și a activităților (pentru a satisface nevoile și interesele în continuă dezvoltare ale elevilor) mențin nivelul de interes. Varierea salutului, jocurile de cuvinte provocatoare și problemele de matematică inteligente, toate inserate în *noutățile zilei*, sunt câteva dintre cele mai cunoscute modalități de menținere a interesului în rândul elevilor. și, ca în orice exercițiu bun de scriere, accentul trebuie să cadă întâi pe conținut și apoi pe gramatică, punctuație și semantică.

Este foarte important ca într-o școală, cadrele didactice să se consulte reciproc în ceea ce privește structura, activitățile și conținutul *noutăților zilei*. Acționând astfel, ele își largesc sfera de idei pentru toate grupele de vârstă și primesc sprijin prin feed-back de la colegii lor.

Directorii pot lua în considerare introducerea practicii *noutăților zilei* în sistemul școlar de informare. Anunțurile pot cuprinde actualizări privind evenimente și probleme școlare, norme de siguranță și anumite realizări ale colectivelor de elevi.

Când introducem *noutățile zilei*?

Noutățile zilei reprezintă o componentă importantă a *întâlnirii de dimineață*. La introducerea acestei componente, elevii trebuie să știe că sunt așteptați să citească *noutățile zilei* la sosirea în clasă, înainte de a începe lucrul sau de a se alătura colegilor lor la diverse activități.

Pentru copiii mai mici, *noutățile zilei* sunt utilizate pentru a dezvolta competențe de scris și citit. În timpul *întâlnirii de dimineață*, elevii mai mici trebuie să citească și să urmărească scrisul împreună și să-i sprijine pe colegii care au probleme în încercarea de a scrie și citi. Pe măsură ce elevii ajung să citească și să scrie foarte bine, așteptările se modifică, în sensul unui nivel mai ridicat de competență și independență. Elevii mai mari citesc *noutățile zilei* singuri și realizează sarcina în mod independent. Elevii mai mari își asumă, de asemenea, respon-

sabilitatea compunerii, scrierii și afișării *noutăților zilei* sub îndrumarea cadrului didactic.

Responsabilități

Prezentăm succint principalele responsabilități pentru directori, cadre didactice, elevi și părinți.

Directori:

- Să afișeze *noutățile zilei* pentru personalul din școală.
- Să afișeze *noutățile zilei* pentru părinți.
- Să încurajeze cadrele didactice să se consulte între ele privind *noutățile zilei*.
- Să sublinieze aspecte ale componentei *noutăți* din *întâlnirea de dimineață*, în scrisori adresate părinților și la ședințe.
- Să sublinieze aspecte legate de *noutățile* școlii în scrisori adresate părinților.
- Să includă „Anunțuri” adresate întregii școli în *noutățile* de zi cu zi.

Cadre didactice:

- Să pregătească și să afișeze mesajul scris înainte de sosirea părinților și a elevilor.
- Să utilizeze formule de adresare previzibile.
- Să asigure un scris cursiv.
- Să demonstreze o utilizare corectă a cuvintelor în mesajul scris.
- Să încorporeze elemente de curriculum în *noutăți*.
- Să varieze activitățile relaționate cu *noutățile zilei* pentru a dezvolta o serie de competențe de limbaj și matematice.
- Să introducă anunțuri care să-i informeze pe elevi și care să faciliteze trecerea acestora la ziua de lucru.
- Să împărtășească, în scris, părinților gândurile și ideile privind *noutățile zilei*.
- Să creeze ocazii pentru ca elevii să-și poată aduce contribuția la *noutățile zilei*.

Elevi:

- Să citească, la sosirea în clasă, *noutățile zilei* afișate.
- Să urmeze eventualele instrucțiuni prezente în *noutățile zilei* (de exemplu: „scrie-ți numele sub fructul favorit”).
- Să participe la realizarea *noutăților zilei* citind, scriind și dându-le curs.
- Să se ofere să facă anumite anunțuri.